

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 394-1914)

Originalt emne

Anlæg, Udvidelse og Regulering af Gader og Veje, Gadeplaner

Foreninger

Forskønnelsesforeningen

Gader

Uddrag fra byrådsmødet den 14. januar 1915 - side 18

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 394-1914)

Andragende fra Forskønnelsesforeningen om, at Omlægningen af Strandvejen foretages saaledes, at Højen med Sømærketræerne kan bevares.

Formanden udtalte, at Sagen var kommet til at foreligge i en noget anden Form, end han kunde have ønsket. Kort efter at Byraadet havde vedtaget at forlænge Strandvejen efter et Projekt, hvorefter Sømærketræerne ikke vilde blive bevarede, var der fremkommet Andragende fra Forskønnelsesforeningen om at bevare Træerne og samtidig Tilbud fra Direktør Hornemann om at købe et Areal, der ellers ikke vilde kunne udnyttes, saaledes at Udgiften til Vejanlægget dermed vilde blive reduceret. Dette var sket for ca. 1 Aar siden, og Taleren havde straks sendt Andragendet og Tilbudet til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, men havde ikke senere modtaget noget fra dette. Da Arbejdet med Strandvejens Udvidelse skulde paabegyndes, skete der Henvendelse fra Brolægningsudvalget til Skovudvalget om at lade Træerne fælde, og dette Udvalg undersøgte da, hvorledes det forholdt sig med Hensyn til den mulige Fredskovforpligtelse, og om man var nødt til at fælde Træerne. Spørgsmaalet om Fredskovforpligtelsen beroede paa, om der var Højskov paa det paagældende Areal i 1805, hvilket maatte anses for

meget tvivlsomt, men i Henhold til Udtalelser fra afdøde Minister Ingerslev paahvilede der ikke Arealet nogen Fredskovforpligtelse. Antagelig kunde man gaa ud fra, at dette var rigtigt. Da Taleren havde fundet det urigtigt, at der ikke var givet Forskønnelsesforeningen Svar paa dens Andragende, havde han spurgt Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, om Sagen ikke kunde blive underkastet en ny Behandling, men Udvalget ønskede ikke at have mere med Sagen at gøre, kun at Arbejdet skulde fortsættes.

Taleren havde imidlertid vedblivende anset det for rigtigt at foretage en ny Behandling og havde saa forespurgt Stadsingeniøren, om det ikke var muligt at finde en Ordning, hvorved Sømærketræerne kunde bevares. Stadsingeniøren havde derefter udarbejdet et nu forelagt Projekt, mærket V, hvorved Kørebanens Bredde blev bevaret, men Cyklestien og Gangstien noget indskrænkedes, og hvorefter Gangstien og Ridestien blev ført op i nogen Højde over Kørebanen ved Bakken med Sømærketræerne. Udgiften ved Gennemførelsen af dette Projekt vilde blive 87500 Kr., men denne Sum vilde dog reduceres til ca. 83000 Kr., hvis man regnede med, at det Areal, Direktør Hornemann tilbød at købe, kunde udbringes til et rimeligt Beløb. Dog maatte det erindres, at Fylden ikke blev ledig, og at man altsaa vilde blive 7000 Kr. fattigere. Dette havde Taleren ønsket at gøre Byraadet bekendt med, saaledes at det kunde tage Standpunkt dertil. Om der skulde finde nogen egentlig Afstemning Sted, maatte bero paa den Diskussion, som antagelig nu vilde blive ført. Sluttelig vilde Taleren gøre opmærksom paa, at der var kommet et Andragende fra "Den ny Turistforening" om at fremme den engang vedtagne Plan.

Møller udtalte, at det var tredje Gang, at Sagen om Strandvejens Forlængelse var til Behandling i Byraadet. Den 2. Februar 1911 forelagde Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse 3 Planer, mærket I, II og III, til Forlængelse af Strandvejen for Byraadet. Plan II blev vedtaget, uden at der dog blev givet Lov til at udføre Planen. Den 19. Marts 1914 blev alle 3 Forslag atter forelagt for Byraadet tillige med et nyt Forslag, som meget lignede det nu tilkomne af Stadsingeniøren udarbejdede Forslag. Efter dette Forslag vilde Sømærketræerne blive bevarede derved, at baade Ridestien og Spadserestien blev ført op over Bakken, og ved at Spadserestien og Cyklestien for den nordre Sides Vedkommende indsnævredes noget, uagtet navnlig Cyklestien i Forvejen ikke var for bred. Atter denne Gang blev Plan II vedtaget enstemmigt, og der blev givet Tilladelse til at udføre Arbejdet. Dermed var altsaa den formelle Side af Sagen i Orden. Den 23. Marts 1914-, altsaa nogle Dage efter at Plan II for 2. Gang var vedtaget, indkom der en Skrivelse fra

Forskønnelsesforeningen, hvori denne henlede Opmærksomheden paa Sømærketræerne og det Tab, det vilde være, om de blev fjærnet, og den 24. samme Maaned kom der et Brev fra Direktør Hornemann, hvori han udtalte Ønsket om at forhandle om Køb af et Areal, der støder op til hans Villagrund. Saavel Foreningen som Direktør Hornemann maatte paa dette Tidspunkt være bekendt med Byraadets Vedtagelse, saa der var i Virkeligheden intet Svar at give paa deres Skrivelser. I det hele taget vilde det være meget uheldigt, om den Skik skulde blive almindelig at sende Byraadets Skrivelser, hver Gang en Sag var blevet besluttet. Der skete saa intet i Sagen, før den Tid kom, da Arbejdet skulde til at udføres. Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse anmodede Brolægningsudvalget om at paabegynde Arbejdet og spurgte samtidig Skovudvalget, om der var noget i Vejen med Hensyn til Fredskovforpligtelse, samt bad det om at lade Træerne fælde. Der skete da det, at der kom en meget lang Indstilling fra Skovrideren og det nu foreliggende Forslag fra Stadsingeniøren. Den 14. December 1914 holdt Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse Møde herom og vedtog at fastholde den engang tagne Beslutning samt at skrive til Forskønnelsesforeningen, at man beklagede ikke at kunne anbefale yderligere Ændringer til det alt vedtagne. Dagen efter Kl. 11 Formiddag afgik Indstillingen til Byraadet og Svaret til Foreningen, men allerede en Times Tid efter kom der et nyt Brev fra denne, hvori man beklagede sig over, at Udvalget ikke vilde sende Sagen til Byraadet, og samme Dag bragte et herværende Dagblad en større Opsats, hvorefter Bladet syntes ret godt underrettet om Udvalgets Forhandlinger. - Hvad selve Sagen angik, bemærkede Taleren, at Plan II var blevet vedtaget, fordi den var den billigste, nemlig 38000 Kr. billigere end Plan I, som ellers var lige saa god. Udgiften ved Gennemførelsen af Plan II vilde blive 83000 Kr. 7000 Kr. for Fylden, altsaa 76000 Kr. Den ny Plan vilde blive 11000 Kr. dyrere. Det skulde indrømmes, at den ny Plan saa godt ud, maaske fordi den var saa usædvanlig, men den var altsaa dyrere end Plan II og frembød endda adskillige Vanskeligheder. Selve Sømærketræerne havde sikkert ikke ret mange ud over Forskønnelsesforeningens Bestyrelse og et enkelt Blad lagt Mærke til, før der blev Tale om at forlænge Strandvejen, og Taleren kunde da heller ikke se, at der var noget saa overordentligt smukt ved dem. Maaske kunde det nok gaa an at føre Ridestien op over Kørebanens Højde, men med Spadserestien var det noget andet. Folk, der kom med Barnevogne f. Eks., vilde sikkert ikke gerne trække disse op ad en saadan Skrænt, som her blev Tale om, og ældre spadserende havde vel heller ikke Lyst til at gaa over Bakken. Følgen vilde da blive, at en stor Del spadserende vilde skraa tværs over Vejen lige ved

Omdrejningen, hvilket vilde være ret uheldigt, navnlig naar Vejen om Søndagen var stærkt trafikeret med Biler og Motorcykler. Cyklestiens Indsvævring gjorde ikke Forholdet bedre, saa det kunde vel i nogen Grad siges, at der maatte vælges imellem at beholde Sømærketræerne og at udsætte Menneskeliv for Fare. Endelig var der Spørgsmaalet om Ekspropriationen af visse Arealer tilbage. Da man i sin Tid havde vedtaget, hvorledes Vejen skulde være, skulde der eksproprieres et Areal fra Direktør Nielsen, og det opnaaedes ogsaa ved Velillie fra dennes Side, men skulde den ny Plan gennemføres, kunde man ikke nøjes med det, man havde taget fra Havneingeniør Vedel og Købmand Kock, og disse kunde begge med fuld Ret protestere imod, at der blev taget mere. - Taleren troede ikke, at Udvalget ønskede flere Afstemninger om denne Sag, men kun Byraadets Tilslutning til, at Arbejdet kunde fortsættes, selv om der skulde komme et Par Breve til fra Forskønnelsesforeningen eller andre. Det havde ganske vist vist sig, at Arbejdet ikke var nødvendigt af Hensyn til Arbejdsløsheden, men da der nu var begyndt, vilde man gerne fortsætte.

Formanden syntes dog, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse let kunde have underrettet Taleren om det senere passerede. Naar Taleren sendte Udvalget et Andragende til Erklæring, var det rimeligt, at der blev svaret, saaledes at Byraadet kunde faa Lejlighed til at svare Andrageren. Det var absolut ikke korrekt i et helt Aar at undlade at besvare et Andragende. At Forskønnelsesforeningen og Direktør Hornemann vidste, hvad der var passeret i Byraadet, maatte ikke forhindre dem i at foretage, hvad de mente rigtigt. Selvfølgelig havde Skovudvalget maattet sende Sagen til Skovriderens Erklæring med Hensyn til Fredskovforpligtelse. Hvad der var det smukkeste, var naturligvis en Smagsag, men det ny Projekt, hvorefter Gangstien kom til at føre op til et overordentlig smukt Udsigtspunkt, kunde nok siges at være en smuk Løsning af Opgaven. Skulde der ikke være Stemning for den ny Plan, havde Taleren imidlertid intet imod at lade det blive ved det engang vedtagne og fortsætte Arbejdet.

Møller kunde ikke indse, at Udvalget havde handlet forkert ved ikke at erklære sig om de 2 Breve. Dersom Byraadet nu besluttede at fortsætte Arbejdet, kunde der atter komme Breve, som altsaa skulde til Erklæring af Udvalget og derefter til Behandling i Byraadet, og saaledes vilde man kunne blive ved i det uendelige. Naar Byraadet havde taget Beslutning i en Sag, havde Udvalget hverken formel eller reel Forpligtelse til at erklære sig angaaende saadanne Henvendelser.

Formanden maatte dog anse det for formelt dristigt af et Udvalg at beholde et Andragende, som var stillet til Byraadet og sendt Udvalget til Erklæring.

Mikael Johansen vilde hævde, at Byens Borgere altid havde Ret til at henvende sig til Byraadet i høflig Form, at Dagbladene altid havde Lov til at omtale de Sager, som blev behandlet i Byraadet, og at alle Andragender til Byraadet skulde besvares af dette. Skovudvalget havde ikke anmodet Skovrideren om at fremkomme med noget Forslag. Iøvrigt kunde Taleren ikke indse, hvad Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse ifølge Forretningsordenen havde at gøre med denne Sag, som rettelig maatte henhøre under Skovudvalget. Efter Hr. Møllers Udtalelse maatte man tro, at Direktør Hornemann kun havde tilbudt Forhandling, medens han dog vist havde tilbudt en bestemt Sum for det paagældende Areal. Det ny Projekt med de to højtliggende Stier syntes ligefrem genialt. Nogen Livsfare kunde det næppe medføre, idet de fleste Barnevogne utvivlsomt kørte ad Villavejen, og de ældre spadserende sikkert gerne søgte op til det smukke Udsigtspunkt. Vilde de ikke det, kunde de før Omdrejningen søge over paa den anden Side af Vejen. Maaske var der saadanne Vanskeligheder forbundet med Ekspropriationerne, at Projektet af den Grund vilde være umuligt at gennemføre, derom skulde Taleren ikke udtale sig, og han skulde heller ikke stille noget Forslag, da det var givet, at det ikke vilde blive vedtaget, men han maatte dog erindre om, at man før havde forandret en Byraadsbeslutning, og at dette heller ikke var nogen Fejl, naar der kunde opnaas en Forbedring derved. Men under alle Omstændigheder havde man ingen Ret til at bebrejde Borgerne, at de henvendte sig til Byraadet med, hvad der laa dem paa Hjerte. Det var en god Vane, som ikke maatte forhindres. Naar Udvalget absolut modsatte sig det ny Projekt, skulde Taleren altsaa ikke stille Forslag om at gennemføre det.

Jakob Jensen skulde i Anledning af Hr. Mikael Johansens Bemærkning om, hvilket Udvalg der rettelig burde have med Sagen at gøre, udtale, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse kun havde foretaget sig, hvad det havde Ret og Pligt til, idet Projektering af Vejanlæg alle Dage havde hørt ind under dette Udvalgs Omraade. Spørgsmaalet om Strandvejens Udvidelse var af meget gammel Dato. Vel havde Udvidelsen kun været projekteret, men den var senere blevet vedtaget, og da 1. Afsnit af Udvidelsen blev vedtaget, var Udvalgets Medlemmer allerede klar over, at Projektet skulde føres videre. Skriverierne i Bladene skulde Taleren ikke komme videre ind paa, men han vilde dog bemærke, at Meningerne angaaende Strandvejens Udvidelse i Bladene syntes at have været i en saadan Orden, at Udvalget ikke havde syntes derom og ønskede at frabede sig

den Slags. Et Ønske maatte Udvalget vel nok have Lov til at udtale. Hr. Møllers Udtalelse om det farlige ved at anlægge Vejen efter det ny Projekt var fuldstændig rigtige. Naar spadserende kom ad Vejens indre Side, vilde mange skraa over Vejen ved Krumningen, fordi de ikke vilde over Højdedraget. Naturligvis kunde der diskuteres om, hvilket Projekt der var smukkeste, men Taleren kunde i hvert Fald ikke indse, hvad smukt der skulde være ved at faa endnu en uskøn Stenmur og en bar Jordvold i Stedet for en smukt beplantet Skraaning. Endelig havde den ene af Lodsejerne Ret til at nægte at aflevere mere Grund, og det var forstaaeligt, om han vilde gøre det, fordi Forholdene efter den ny Plan ikke vilde blive hyggelige hverken for ham eller for de andre Lodsejere. Dersom Taleren var Lodsejer der, vilde han under alle Omstændigheder bestemt protestere imod den ny Ordning. Taleren kendte intet til, at Hornemann havde givet et egentligt Tilbud, og den Betaling, der var stillet i Udsigt, var saa ringe, at der ingen Grund var til at indlede en Forhandling. Efter det ny Projekt vilde Vejen blive en Mispryd, foruden at Projektet teknisk set var uheldigt.

Møller var ganske enig med Hr. Mikael Johansen i, at Borgerne altid havde Ret til at henvende sig til Byraadet, men derfra og til, at det skulde være Byraadets Pligt at erklære sig, naar Beslutningen var taget, var der dog et langt Skridt. Direktør Hornemann havde intet Tilbud givet, men kun ønsket en Forhandling. Taleren anbefalede atter, at Byraadet gav Tilladelse til at fortsætte Arbejdet.

Formanden oplyste, at Direktør Hornemanns Skrivelse gik ud paa, at han i Tilslutning til Forskønnelsesforeningens Skrivelse var villig til at forhandle om Køb af det paagældende Areal.

J. C. Petersen indsaa nok, at der var saa stærk Stemning for den engang vedtagne Plan, at den ikke lod sig rokke, men han vilde dog sige, at han ansaa det ny Projekt for det absolut smukkeste. Det var aldeles ikke ualmindeligt, at en Spadseresti laa højere end Kørebanen, og han var overbevist om, at der vilde være vundet adskilligt ved at lede en Del af de spadserende op til det smukke Udsigtspunkt.

Mariane Thomsen anbefalede det ny Projekt som det absolut smukkeste.

Magnus Nielsen mente, at man havde Udsigt til at faa mange Projekter frem endnu, hvis man skulde rette sig efter det mest aparte. Den Tanke, som den ny Plan gav Rum for, var allerede indeholdt i en af de tidligere Planer, men efter Brolægningsudvalgets Mening vilde det ganske vist være aldeles uforsvarligt at indrette Vejen paa den Maade. Plan II var i alle

Henseender den bedste, foruden at den var den billigste. Fordi nogle faa Mennesker indsatte sig selv til Overdommere, skulde man dog ikke lade sig kyse, og fordi en lille Klike dannede en Forskønnelsesforening, skulde man ikke lave noget uheldigt, som skulde staa til evige Tider. For at komme op paa Højen behøvede man desuden slet ikke at gennemføre den ny Plan. Taleren kunde aldeles ikke forstaa, at der skulde tages Hensyn til den Slags Begæringer. Han vilda gerne samarbejde med Forskønnelsesforeningen, men ikke paa den Maade, som nu var anvendt fra Foreningens Side, og som nærmest maatte kaldes paatrængende. Taleren havde intet imod, at man anlagde smukke Udsigtspunkter, men i denne Sag drejede det sig om at anlægge en Vej til almindelig Brug, og en saadan burde være saa jævn som mulig. De meget omtalte Sømærketræer kunde vel endda ikke staa ret mange Aar, og naar de var borte, havde man kun opnaaet at faa en Vej, der baade teknisk og praktisk set ikke var, som den skulde være.

Formanden kunde ikke indrømme, at det var paatrængende af Forskønnelsesforeningen at henvende sig til Byraadet med Ønske om en ringe Ændring i en vedtaget Plan, og Foreningen havde i hvert Fald Krav paa et Svar paa sin Henvendelse.

Jakob Jensen havde meget tilovers for Forskønnelsesforeningen, og Byraadet havde ogsaa flere Gange taget meget velvillig paa dets Forslag. Hvis man vilde følge den ny Plan, vilde det blive nødvendigt at fjerne mange flere Træer end efter Plan II. . Det var flere Aar siden, at Udvalget havde ladet anlægge et Udsigtspunkt oppe paa Bakken med Sti derop til, men voksne Folk gik ikke derop, uagtet der var Bænke deroppe. Vejen skulde anlægges for Færdselens Skyld, derfor maatte den anlægges praktisk, og for det Hensyn maatte det andet vige.

Mikael Johansen vidste nok, at de Herrer Møller og Jakob Jensen var enige i denne Sag, men kunde ikke begribe, hvad der var Aarsag i Hr. Magnus Nielsens Indignation. Efter det ny Projekt vilde Anlæget blive overordentlig kønt, derom var der ingen Tvivl, og de fleste spadserende vilde ogsaa følge Gangstien op til Udsigtspunktet. Taleren kunde ikke tro, at Hr. Jakob Jensen ret ofte kom derud, for Taleren havde i hvert Fald hyppigt set Folk sidde paa Bænkene deroppe. Man havde ikke Lov til at overfalde Forskønnelsesforeningen, fordi den henvendte sig til Byraadet.

Simonsen forstod ikke denne lidenskabelige Debat, fordi Forskønnelsesforeningen havde søgt at sætte Byraadet Stolen for Døren, medens en anden Forening, der talte 2-8 Gange saa mange Medlemmer som Forskønnelsesforeningen, krævede Byraadets Beslutning

gennemført. Kun yderst faa havde hidtil skænket Sømærketræerne nogen Interesse. Dersom det var ved Hanstholm eller et andet træfattigt Sted, kunde denne Iver bedre forstaas end her, hvor man havde Træer nok. Det syntes, som om en eller anden Person her havde lagt et Stykke Arbejde for at vise sin Betydning.

Møller maatte protestere imod, at Udvalget skulde have overfaldet Forskønnelsesforeningen. Udvalget havde tværtimod altid været venligsindet mod Foreningen.

Formanden vilde, da der intet Forslag var blevet stillet, antage, at man ønskede at lade det bero ved den engang tagne Beslutning og saa deri Bemyndigelse til at besvare Skrivelserne fra Forskønnelsesforeningen og Direktør Hornemann overensstemmende dermed.

Det vedtoges at lade det forblive ved Byraadets Beslutning om Gennemførelse af Forslag II og at give Forskønnelsesforeningen og Direktør Hornemann Svar overensstemmende hermed.

